

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Gfv.30.512/2022/6. szám

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

Az I. rendű felperes: ...

A II. rendű felperes: ...

A felperesek képviselője: Dr. Ravasz László ügyvéd

Az I. rendű alperes: ...

A II. rendű alperes: ...

Az alperesek képviselője: Dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó István Tamás ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Szegedi Törvényszék, 5. Pf.20.106/2022/9. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Makói Járásbíróság, 1.P.20.090/2021/39. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felülvizsgálatot megtagadja.

Megállapítja, hogy a 112.400 (száztizenkettőezer-négyszáz) forint felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárási illeték az állam terhén marad.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a felperesek és az I. rendű alperes közötti, 2008. május 27-én kelt kölcsönszerződés érvénytelen. Jogkövetkezményként – 180 Ft/CHF árfolyam alkalmazása mellett – a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal történő érvényessé nyilvánítását és annak megállapítását kérték, hogy tartozásuk a II. rendű alperes felé 746.726 forint, amelynek megfizetésére húsz havi részletben kötelesek. Kérték továbbá a kölcsönszerződés közokiratba foglalt azonnali hatályú felmondása jogellenességének, továbbá a közjegyző előtt tett, a kölcsönszerződéshez kapcsolódó egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatukról készített okirat közokirati jellege elvesztésének megállapítását.

[2] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – a per főtárgya tekintetében – helybenhagyta. Egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak indokaival is.

[3] A jogerős ítélet ellen a felperesek felülvizsgálati kérelmet és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet terjesztettek elő. Utóbbit a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés c) pontjára, valamint a (3) bekezdésre alapították.

[4] Felülvizsgálati kérelmük és annak kiegészítése szerint a jogerős ítélet sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdését, a 209/A. § (2) bekezdését, valamint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-776/19-782/19. számú ítéletét. Erre hivatkozással kérték, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú ítéletet megváltoztatva hozzon a keresetüknek helytadó határozatot.

[5] Az engedélyezés tekintetében kifejtették, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság ítélete jogkérdésben eltér a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatától (a továbbiakban: JPE határozat), különös tekintettel annak 11., 14. és 16. pontjaiban írtaktól, mivel nem az ott rögzített jogelveknek megfelelően vizsgálták, hogy az írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelő-e, és azt, hogy ez a tájékoztatás a szerződés megkötése előttinek tekinthető-e. Hivatkoztak arra, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége tekintetében a bíróságok jogkérdésben döntenek, az EUB döntéseiben e vonatkozásban meghatározott jogelvek jogkérdésben való jogértelmezésnek minősülnek, és azokat kötelezően alkalmazni kell. Erre figyelemmel az eljáró bíróságoknak jogkérdésként és nem ténykérdésként a jelen perben azt kellett volna vizsgálniuk, hogy az I. rendű alperes az árfolyamkockázatról a szerződés megkötése előtt adott-e megfelelő írásbeli tájékoztatást. Jogkérdés az is, hogy mennyi idő szükséges egy átlagfogyasztónak a szerződési feltétel alapos megismeréséhez, és a ténylegesen erre biztosított idő megfelelő-e. Nyilvánvalóan nem felel meg a szerződés előtti alapos megismerés elvének, ha a fogyasztó az aláírás napján, röviddel az aláírás előtt ismerheti meg az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési rendelkezések tartalmát. Emiatt a jogerős ítélet a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését sértő módon nem állapította meg a kölcsönszerződés semmisségét.

[6] Az engedélyezés kiegészítésben a felperesek érveltek azzal is, hogy az EUB a C-776/19-782/19. számú egyesített ügyekben megerősítette, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás akkor megfelelő, ha a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja mérni a szerződés teljes időtartama alatt a szerződési feltételeknek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következményeit. Kiemelték, a fogyasztó jövedelmi viszonyainak negatív változása hiányában is bármikor, akár a futamidő legelején is bekövetkezhet a fizetéseképtelenség. Az

EUB hivatkozott ítélete alapján különbséget kell tenni a „jelentős” és az „aránytalan” kockázatot jelentő árfolyamváltozás fogalma között, és ezen megkülönböztetés mellett kell vizsgálni az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét. Az eljáró bíróságok ezen különbségtétel hiányában vizsgálták az I. rendű alaperes által alkalmazott tájékoztatást és tekintettek azt megfelelőnek.

[7] Arra az esetre, amennyiben a Kúria nem értene egyet a fenti jogi okfejtéssel, indítványozták, hogy a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontja alapján engedélyezze a felülvizsgálatot, és az általuk az engedélyezés iránti kérelemben indítványozott kérdések tekintetében kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az EUB-nál.

[8] A Kúria előjáróban rögzíti, mivel az elsőfokú bíróság határozatát a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésekre utalással, azonos jogi indokolással hagyta helyben, ezért a Pp. 408. § (2) bekezdése és 409. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem elbírálása érdekében a felpereseknek engedélyezés iránti kérelmet kellett előterjeszteniük.

[9] A Kúria a felperesek engedélyezés iránti kérelmét a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján vizsgálta.

[10] A felperesek a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmükben a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontjára, valamint a (3) bekezdésre hivatkoztak. A (2) bekezdés c) pontja értelmében a Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezheti, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt. A (3) bekezdés pedig rögzíti, hogy a Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.

[11] A kérelemhez kötöttség perjogi szabályából következően [Pp. 2. § (2) bekezdés] – miként azt a felülvizsgálat engedélyezésével összefüggésben már a 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény is, majd azt követően az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) a 6. pontjában értelmezte – a Kúria a felülvizsgálatot kizárólag a fél által megjelölt okból engedélyezheti. Erre figyelemmel a felperesek által előterjesztett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet elsődlegesen abból a szempontból vizsgálta, hogy az abban előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata a Kúria JPE határozatától – különös tekintettel annak 11., 14. és 16. bekezdéseiben írtaktól – jogkérdésben eltérés miatt indokolt-e; ezt követően pedig azt, hogy az előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt-e.

[12] Jelen ügyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján – az alábbiak szerint – sem a Pp. 409. § (3) bekezdésében, sem a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt követelmények nem teljesültek.

[13] A Kúria elsőként a Pp. 409. § (3) bekezdésére alapított engedélyezés iránti kérelmet vizsgálta, tekintettel arra, hogy az abban írt törvényi feltételek (azon belül a „Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérés” feltétel) megvalósulása esetén – eltérően a kivételes engedélyezés további okaitól – a kérelem teljesíthetősége nem mérlegelhető, a Kúria köteles a felülvizsgálatot engedélyezni.

[14] A Kúria hangsúlyozza, a JPE határozatot követően már nem tehető vitássá, hogy az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése jogkérdésnek, és nem ténykérdésnek minősül. Ebből következően a Pp. 409. § (3) bekezdésének hatálya alá tartozik, ha a jogerős ítélet az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességességének megítélése kérdésében eltér a Kúria közzétett határozatától, így a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott JPE határozatban írtaktól. A Kúria a JPE határozat felperesek által kiemelten hivatkozott [11]

bekezdésében az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatos követelményrendszer lényegét körülíró, értelmező jogi aktusokat foglalta össze, míg a [14] bekezdésben a C-186/16. számú ügyben, a [16] bekezdésben a C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben az EUB által hozott ítéletek lényegi tartalmát rögzítette a 93/13 irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdésének az értelmezéséről. A jogegységi határozat indokolása, azon belül a [11], [14] és [16] bekezdések az indokolás részeként nyilvánvalóan a jogegységi panasz eljárásban vizsgált jogkérdéssel – az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás tartalmi megfelelőségének mércéjével – kapcsolatosak, de a felmerült jogkérdést önmagukban nem válaszolják meg.

[15] A vizsgált jogkérdésre a JPE határozat [34] pontjában megfogalmazott elvi tartalom adja meg a választ, miszerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a (kiegészített) kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kezdvözletlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható.

[16] Mindezek mellett megállapítható, hogy a másodfokú bíróság ítélete összhangban áll a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben hivatkozott C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletben az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban az EUB által megfogalmazott jogértelmezéssel is. E döntésében az EUB – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben hivatkozottaktól eltérően – nem önálló és új vizsgálódási szempontként határozta meg az „arányos árfolyamkockázat” kategóriáját a „jelentős árfolyamkockázat” terminustól differenciáltan, hanem az Irányelv 5. cikkéből levezetett átláthatóság követelményét értelmezte úgy, hogy ha a tőketartozás összege a fizetés pénznemében jelentősen nagyobb, mint az eredetileg felvett kölcsön összege, úgy ez a kapott szolgáltatásokhoz és kölcsön összegéhez képest aránytalan kockázatot ró a fogyasztóra, mivel e feltételek alkalmazásának következtében a fogyasztónak kell viselnie a határidős devizaárfolyamok változásának jelentős költségét. Az így értelmezett kockázat a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő a fogyasztó kárára (ítélet 90-103. pont). Ebből az következik, hogy az EUB többek között erre a határozatára mint korábbi döntésére utalással több határozatában is megerősítette, hogy az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönszerződésbe foglalt, a kölcsönfelvevőt árfolyamkockázatnak kitevő kikötések átláthatóságára vonatkozó követelmény csak akkor teljesül, ha az eladó vagy szolgáltató pontos és elegendő tájékoztatást nyújtott a kölcsönfelvevőnek az árfolyamkockázatról, amely alapján a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó fel tudta mérni az ilyen kikötéseknek a pénzügyi kötelezettségeire e szerződés teljes időtartama alatt gyakorolt – esetlegesen jelentős – kedvezőtlen gazdasági következményeit (lásd például C-670/20, C-263/22. ügyekben hozott határozatok).

[17] A fentiek alapján megállapítható, hogy az engedélyezési kérelemben írtakkal szemben a jogerős ítélet nem ellentétes az EUB határozatainak tartalmát is figyelembe vevő JPE határozatban adott jogértelmezéssel. A másodfokú bíróság az I. rendű alperes által írásban nyújtott tájékoztatás tartalmi megfelelőségét – többek között a JPE határozatban írt szempontok figyelembevételével – vizsgálta, és a jogerős ítéletben is hivatkozott, a JPE

határozatot követően is fenntartott kúriai gyakorlattal (Gfv.VI.30.229/2021/6.) egyezően ítélte azt tisztességesnek.

[18] A Kúria rámutat, az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tartalmi megfelelőségétől eltérő kérdés a tájékoztatás időbelisége, amelynek vizsgálata nem képezte a JPE határozat tárgyát, így az időbeliség tekintetében a jogerős ítélet értelemszerűen nem tartalmazhat a JPE határozattól eltérő jogértelmezést.

[19] A Kúria hangsúlyozza, a Pp. 409. § (3) bekezdése szerint „a Kúria közzétett határozata” fogalma alatt a Pp. 346. § (5) bekezdésére, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32. § (1) bekezdés *b)* pontjára figyelemmel a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett, 2012. január 1-je után meghozott határozatokat kell érteni. Erre tekintettel a Pp. 409. § (3) bekezdésére alapított engedélyezés iránti kérelemben kizárólag az e követelménynek megfelelő határozatokra történő hivatkozás vehető figyelembe, a Kúria gyakorlata értelmében az EUB által hozott határozatokkal kapcsolatos hivatkozás nem alapozza meg a felülvizsgálat engedélyezését ezen engedélyezési ok alapján (Kúria Pfv.I.20.044/2021/2., Pfv.V.20.263/2021/2., Pfv.V.20.375/2021/2., Pfv.V.20.735/2021/2., Gfv.V.30.521/2022/2.).

[20] A Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontja alapján a Kúria az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére figyelemmel a felülvizsgálatot főszabály szerint akkor engedélyezi, ha a fél az eljárás során már indítványozta az általa felvetett jogértelmezési kérdés EUB elé terjesztését, de azt a bíróság elutasította, vagy arról – a fél kérelme ellenére – nem határozott. Feltétel, hogy az uniós jogszabály alkalmazása vagy annak elmaradása az ügy érdemére kihatott és a Kúria úgy ítéli meg, hogy a fél által a Pp. 410. § (2) bekezdés *c)* pont *cc)* alpont alapján felvetett jogkérdést az EUB elé kell terjeszteni (PK vélemény 4. pont). A Pp. e rendelkezésének alkalmazásában főszabályként tehát nincs lehetőség arra, hogy a fél először a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben indítványozza az EUB megkeresését.

[21] Kivételes fordulhat elő, hogy bár a fél először a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben indítványozza az EUB megkeresését, mégis a Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontjában írt engedélyezési ok alapján kérheti a felülvizsgálat megengedését. Erre kerülhet sor, ha a fél korábban azért nem kezdeményezte az EUB megkeresését, mert először a jogerős határozat alapján – pl. a számára kedvezőbb elsőfokú határozat megváltoztatása folytán – szembesült azzal, hogy a jogvita elbírálásra irányadó magyar jog értelmezése eltér jellemzően valamely uniós irányelv által helyesnek tartott értelmezésétől.

[22] A perbeli esetben megállapítható, hogy a felperesek először a felülvizsgálat engedélyezése, illetve annak kiegészítése iránti kérelmükben indítványozták az EUB megkeresését. Rögzíthető továbbá az is, hogy ítéletével az elsőfokú bíróság valamennyi kereseti kérelmüket elutasította, amelyet a másodfokú bíróság helyes indokai alapján hagyott helyben. Így nem teljesültek a Pp. 409. § (2) bekezdés *c)* pontja alapján a felülvizsgálat kivételes engedélyezéséhez szükséges feltételek sem.

[23] A Kúria ezért a jogerős ítélet felülvizsgálatát a Pp. 411. § (1) és (2) bekezdése alapján megtagadta.

[24] A Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemről a Pp. 411. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson kívül határozott.

[25] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (2a) bekezdés *a)* pontja alapján számított felülvizsgálati illeték – a felperesek személyes költségmentessége folytán – a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

[26] A végzés elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Budapest, 2023. május 3.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző